

Додаток Б до протоколу засідання кафедри №17 від 16.08.2022

**ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧИХ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН та ПРАКТИК
з ООП 016.00.02 ВТРУЧАННЯ ПРИ АУТИЗМІ
на 2022-2023 навч. рік,**

викладання яких забезпечує професорсько-викладацький склад кафедри спеціальної та інклюзивної освіти факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол №17 засідання кафедри спеціальної та інклюзивної освіти від 16 серпня 2022 року)

Назва РПНД	Курс	Автори	Зміни до РПНД
Актуальні проблеми та методологія досліджень у спеціальній та інклюзивній освіті	I	Мартинчук О.В., д. пед. н., завідувач кафедри; Таран О.П., к. психол. н., доцент кафедри	<p>Удосконалено та доповнено зміст лекцій, завдань для семінарських занять та завдань для самостійної роботи матеріалами, які висвітлюють культурно-історичний контекст досліджень у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, на підставі реалізації Рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21 червня 2022 р. про історико-культурну складову освітнього процесу.</p> <p>Удосконалено і оформлено в додатки плани проведення семінарських занять: теоретичні питання для опрацювання: завдання, які потрібно виконати у процесі підготовки до семінарського заняття та завдання у мінігрупах для виконання на занятті.</p> <p>Доопрацьовано список літературних джерел, до якого додано статті за 2021, 2022 роки (з академічної доброчесності, з методологічного апарату дослідження) та статті, написані викладачами кафедри українською та англійською мовами для аналізу дизайну дослідження та представлення його результатів.</p> <p>Додано ресурси для неформальної освіти.</p> <p>У зміст програми внесено матеріали, що стосуються обговорення актуальних проблем спеціальної педагогіки, інклюзивної педагогіки та спеціальної освіти, що пов'язані з упровадженням концепції Нової української школи з фокусом на інклюзію та визначення категорій освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі; введенням до Класифікатора професій нової посади «вчитель спеціальної освіти»; розробленням Європейською Агенцією зі спеціальної та інклюзивної освіти (European Agency for Special Needs and Inclusive Education) нового профілю вчителя, здатного до ефективної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища</p>

			<p>«Profile for Inclusive Teacher Professional Learning» (2022).</p> <p>Уточнено завдання для самостійних робіт згідно з оновленими методичними рекомендаціями до написання магістерських досліджень та здійснення статистичної обробки, презентації та інтерпретації результатів дослідження.</p> <p>Удосконалено критерії оцінювання завдань для самостійної роботи та практичних і семінарських занять.</p>
<p>Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти</p>	I	<p>Софій Н.З., к. пед. н., доцент кафедри;</p> <p>Тищенко Л.А., к. пед. н., ст. викл. кафедри</p>	<p>Удосконалено й оформлено в додатки плани проведення семінарських занять: теоретичні питання для опрацювання: завдання, які потрібно виконати у процесі підготовки до семінарського заняття та завдання у мінігрупах для виконання на занятті.</p> <p>Доопрацьовано список літературних джерел, до якого додано публікації за 2021, 2022 роки та основні нормативні документи (професійний стандарт вчителя, постанови КМУ).</p> <p>Додано ресурси для неформальної освіти.</p> <p>У зміст програми внесено матеріал, що стосується особливостей організації спеціальних класів/спеціальних закладів загальної середньої освіти (не лише спеціальних закладів дошкільної освіти); обговорення актуальних проблем інклюзивної та спеціальної освіти, що пов'язані з упровадження концепції Нової української школи з фокусом на інклюзію та визначення категорій освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Також внесено матеріали, пов'язані із розбудовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах освіти.</p> <p>Удосконалено критерії оцінювання завдань для самостійної роботи та практичних і семінарських занять.</p> <p>Доопрацьовано список питань для підсумкової атестації.</p>
<p>Оцінювання особливих освітніх потреб у дітей та консультативний супровід батьків та фахівців</p>	I	<p>Скрипник Т.В. д. психол. н., професор кафедри;</p> <p>Софі Марі Ганевіч, ст. викладач кафедри</p>	<p>Якісно удосконалено та поглиблено зміст тем 1, 4, 5, що стосуються концептуального та методичного підґрунтя інклюзивної освіти, з опорою на результати співпраці у межах міжнародного дослідницького проекту «Dialogues between Northern and Eastern Europe on the Development of Inclusion: Theoretical and Practical Perspective».</p> <p>Осучаснено нормативно-правову базу документами за 2021 та 2022 роки, доповнено перелік рекомендованих джерел статтями українських та іноземних авторів за 2021 та 2022 роки, присвяченими питанням навчально-методичного та кадрового забезпечення інклюзивного навчання.</p> <p>Здійснено заміну російськомовних джерел інформації, художніх фільмів та художніх книг на україномовні.</p>

			<p>Суттєво оновлено зміст елементів неформальної освіти: 4 он-лайн курси освітньої платформи Coursera (координаційна роль в інклюзивному навчанні, розбудова системи підтримки та ін.), по 2 курси платформ Prometheus (критичне мислення та впровадження інновацій у школах) та Ed-era (організація інклюзивного освітнього середовища, вступ до раннього втручання).</p> <p>Значно посилено практичну спрямованість семінарських та лабораторних занять (робота з кейсами задля визначення пріоритетних сфер розвитку, постановки SMART-цілей та алгоритму дій для їх досягнення; розроблення “паспортів” діагностичних методик та сценаріїв співпраці команди супроводу).</p>
Системна допомога дітям раннього та дошкільного віку з розладами аутистичного спектра	I	<p>Скрипник Т.В., д. психол. н., професор кафедри;</p> <p>Таран О.П, к. психол. н., доцент кафедри</p>	<p>Посилено змістове наповнення: тем 1-3, що стосуються специфіки аутизму та питань діагностики, за рахунок нових знань, отриманих за навчальною програмою «Раннє втручання у Польщі» на базі Варшавської Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, 2021-2022 ((он-лайн); тем 4-8, пов'язаних з представленням методів з науково доведеною ефективністю (на основі 3-го міжнародного звіту “Evidence based practices for person with autism”).</p> <p>Удосконалено таблиці з критеріями оцінювання завдань для самостійної роботи та практичних і семінарських занять, що дає змогу деталізувати і зробити більш зрозумілими вимоги до виконаних завдань.</p> <p>Оновлено літературу (вилучено статті та посібники російських авторів; додано нові джерела українських та зарубіжних науковців, а також статті та книги 2021 та 2022 років, численні електронні джерела), що уможлиблює поглиблення змісту й розуміння сутності підтримки дітей раннього й дошкільного віку та їхніх родин, виходячи з міжнародних стандартів.</p> <p>Представлено нові ресурси для неформальної освіти: он-лайн курс для фахівців та батьків: Coursera, сертифікація, 20 год; комплексні вебінари провідних українських фахівців, присвячені теоретичним та практичним питанням диференційної діагностики аутизму та ефективним стратегіям втручання при розладах аутистичного спектра.</p>
Сенсорна інтеграція	I	Скрипник Т.В., д. психол. н., професор кафедри;	<p>Удосконалено таблиці з критеріями оцінювання завдань для самостійної роботи, семінарських та практичних занять, що має сприяти підвищенню “прозорості” у розумінні студентами визначених вимог до завдань і врахуванні їх при виконанні робіт.</p>

		Кострицька Т.Д., ст. викладач кафедри	<p>Оновлено літературу (вилучено статті та посібники російських авторів; додано нові джерела українських та зарубіжних науковців, статті та книги 2021 та 2022 років), що дає змогу зрозуміти сучасний контекст вбачання сенсорної інтеграції дитини з аутизмом як складника процесу підвищення її адаптивних можливостей.</p> <p>Представлено нові джерела для неформальної освіти (у т.ч. на платформі Prometheus), що розширює спектр здобуття нової інформації з питань подолання сенсомоторних дисфункцій.</p> <p>На основі проведених досліджень за Програмою “Синергія” поглиблено контекст розуміння сенсо-моторної інтеграції як передумови навчання і розвитку дітей з РАС.</p>
Альтернативна та допоміжна комунікація	П	Лопатинська Н.А., к. пед. н., доцент кафедри; Чайка М.С. ст. викладач кафедри	<p>Осучаснено теоретичний зміст дисципліни з опорою на наукові вітчизняні дослідження науковців О. Боряк, Ю. Косенка, Г. Усатенко, М. Чайки, С. Цимбал-Слатвінської та І. Бабій, що сприяють розширенню уявлення здобувачів освіти про: сучасні системи та візуальні засоби альтернативної і додаткової комунікації; принципи роботи з використанням АДК; доцільність використання АДК у корекційно-розвитковій роботі з дітьми з РАС.</p> <p>Зміст лекційного матеріалу оновлено у зв'язку з новими міжнародними досягненнями зарубіжних науковців: урахування моделі АДК, ролі технічних засобів у процесі комунікації, рівнів зрозумілості графічних символів, використання альтернативної комунікації на долінгвістичному та ранньому етапі розвитку дитини (Filip Loncke); стимулювання раннього спілкування немовлят та дітей ясельного віку (Mattie L. та Hamrick L.); використання діагностичної методики – Шкали спілкування та символічної поведінки (CSBS-CQ), корекційної методики – Шкали раннього навчання Маллена (MSEL).</p> <p>Удосконалено зміст семінарських і практичних завдань завдяки практико-орієнтованим напрацюванням вітчизняного соціального підприємства “ДивоГра” (https://www.dyvogra.com/uk/) та вітчизняного соціального видавничого проєкту “ДивоГра” (http://www.upba.org.ua/index.php/uk/vydavnytstva/item/106-inkliuzyvna-literatura-vydavnytstva-dyvohra). Передбачено ознайомлення з продукцією проєкту “ДивоГра” (книжками, посібниками, іграми, картками) із адаптованим текстом, що дає змогу сформуванню здатність впроваджувати інноваційні технології у межах АДК, а також визначати спільне та відмінне у використанні АДК, призначентх для осіб різних категорій.</p>

			<p>Доопрацьовано та удосконалено зміст завдань для самостійної роботи, зокрема: завдань до тем 5 і 8, що дають змогу формувати у здобувачів здатність до висвітлення своїх здобутків; завдання до теми 7, що сприяє становленню у здобувачів здатності до командної взаємодії при застосування АДК.</p> <p>Суттєво доопрацьовано орієнтовний перелік питань для семестрового контролю. Внесено до переліку питання щодо знань та уявлень про: міжнародний досвід застосування АДК; різновиди (невербальна/вербальна) та форми (тотальна, допоміжна, тимчасова, змішана) АДК; порівняння: методу PECS з іншими різновидами АДК; символів різних систем піктограм; ресурсів предметного середовища для стимуляції початкових форм комунікації; впливу АДК на діалогову взаємодію та ін.</p> <p>Удосконалено питання практичного спрямування щодо: розроблення алгоритму поступового введення візуальних засобів АДК; методичних рекомендації до використання методики «Матриця спілкування» та складання профілю матриці; методичних рекомендацій для батьків щодо організації початкових форм комунікації «немовленневої дитини»; рекомендацій для корекційних педагогів щодо особливостей використання графічних символів під час організації освітньої та корекційно-відновлювальної роботи з дитиною з РАС; плану ведення та підтримки «діалогу» шляхом використання методу базальної стимуляції.</p> <p>Список рекомендованих джерел доопрацьовано шляхом додавання статей за 2021, 2022 роки, у яких знайшов відображення сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід.</p> <p>Оновлено зміст неформальної освіти: здобувачам запропоновано долучитися, за бажанням, до Школи з АДК і пройти он-лайн курси, за якими вони мають можливість ознайомитись із провідним світовим та українським досвідом асистивних технологій для комунікації та сформувати навички практичної роботи із засобами АДК (підтвердження навчання може зараховуватися як результати опанування змістовим модулем № 5 «Стратегії впровадження альтернативної та допоміжної комунікації»).</p>
Структуроване навчання	І	Максимчук М.О., к. психол. н., ст. викладач кафедри;	<p>Посилено дослідницьку складову самостійних та семінарських завдань (самостійний аналіз англomовних матеріалів у порівняльному аспекті; пошук обґрунтування дієвості різних видів підказок), удосконалено практико-орієнтовану спрямованість навчання (відтворення логіки розроблення методики навчання навичкам самостійності, плану уроку з навчання ігровим навичкам з опорою на “розклад”; розроблення методичних</p>

		Ганевіч С. ст. викладач кафедри	<p>підказок для педагогів щодо застосування ефективних математичних стратегій для учнів з РАС та ін.).</p> <p>Удосконалено таблиці з критеріями оцінювання завдань для самостійної роботи та семінарських і практичних занять для підвищення рівня прозорості вимог викладачів стосовно студентських робіт.</p> <p>Осучаснено літературу з урахуванням не тільки визнаних на світовому рівні джерел, але й сучасних розробок з питань структурованого середовища та візуальної підтримки.</p> <p>Удосконалено базу інформативних електронних джерел для наочності матеріалу, що вивчається у межах ОК.</p> <p>Визначено зміст неформальної освіти: україно- та англійськомовні вебінари та навчальні матеріали для підвищення фахової компетентності здобувачів, удосконалення наявних знань й умінь у плані планування та організації структурованого навчання для осіб з РАС, а також для саморозвитку.</p>
Тренінг із командоутворення та самоактуалізації	I-II	Таран О.П., к. психол. н., доцент кафедри; Супрун Г.В., к. психол. н., ст. викладач кафедри	<p>Оновлено завдання до самостійних робіт та практичних завдань на підставі сучасних поглядів на командну роботу, формування soft skills.</p> <p>Удосконалено зміст практичних занять, ґрунтуючись на знаннях, отриманих Таран О.П. у ході підвищення кваліфікації за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Психологічна допомога постраждалим від насилля (Спеціальний курс для психологів, 12 годин); – Пошук сенсу в психотерапії: травматичний контекст (Лекція У.Заксе, 2 години); – Базові основи надання першої психологічної допомоги дітям: межі компетентності педагогічних працівників (Онлайн-вебінар, 2 години); – Breath – Body – Mind / Дихання – Тіло – Розум (Фундаментальний курс Річарда П. Брауна, доктора медичних наук та Патрісії Л. Гербарг, доктора медичних наук, 15 годин); <p>Осучаснено список літератури, додані джерела за останній рік (вилучено посібники російських авторів).</p> <p>Оновлено ресурси для неформальної освіти.</p>
Професійне спілкування іноземною мовою	I	Павлюк Р.О., к. пед. н., доцент кафедри	<p>Доопрацьовано список літературних джерел, до якого додано публікації за 2021, 2022 роки професійно орієнтованого спрямування.</p> <p>Додано професійно орієнтовану лексику для роботи на практичних заняттях під час створення комунікативних ситуацій відповідно до тематики програми. Доопрацьовано</p>

			та змінено наукові тексти для роботи на практичних заняттях та самостійного опрацювання.
ІКТ у професійній діяльності	I	Овчаренко М.С., викладач кафедри	<p>Удосконалено і оформлено в додатки плани проведення лабораторних занять.</p> <p>Доопрацьовано список літературних джерел, до якого додано статті українських та зарубіжних дослідників за 2021, 2022 рік .</p> <p>Додано ресурси для неформальної освіти.</p> <p>Уточнено критерії оцінювання для самостійних та лабораторних робіт.</p> <p>У зміст програми внесено зміни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – до змістового модулю «Спеціальні програмні забезпечення», зокрема другої теми, куди додано нове програмне забезпечення "Boardmaker 7" для вивчення студентами. Зміни вносились відповідно до підвищення кваліфікації викладача на тренінгах «Асистивні технології для інклюзивної освіти. Програмне забезпечення «Бордмейкер 7» у 2022 році. – до тем 4-5 відповідно до підвищення кваліфікації викладача на тренінгах «Цифрові інструменти Google для освіти» у 2022 році.
Системна допомога дітям молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра	I	Скрипник Т.В., д. психол. н., професор кафедри, Таран О.П, к. психол. н., доцент кафедри	<p>Удосконалено контекст представлення інформації щодо професійних підходів до корекційно-розвиткових стратегій та процесу супроводу осіб у закладах освіти (теми 4-8) з опорою на критерії визначення та алгоритму впровадження методів з науково доведеною ефективністю для осіб з аутизмом (за міжнародним звітом “Evidence based practices for person with autism” (2020)</p> <p>Оновлено літературу (вилучено статті та посібники російських авторів; додано нові джерела українських та зарубіжних науковців, а також статті 2021 та 2022 років), задля представлення сучасних підходів, що стосуються специфіки впровадження освіти для осіб молодшого шкільного віку у закладі освіти у порівняльному аспекті щодо ситуації у різних країнах, а також - опори на міжнародні стандарти.</p> <p>Представлено нові джерела для неформальної освіти (україно- та англійськомовні вебінари та он-лайн навчальні курси), у тому числі - на платформі Coursera (інтерактивна участь, сертифікація за 60 год), змістовні вебінари провідних українських й міжнародних науковців та практиків (з подальшим виконанням завдань), що уможливує поглиблення компетентності здобувачів у тому напрямі, який їх найбільш зацікавив і який може стосуватися їхньої подальшої практичної діяльності.</p>

Методи керування поведінкою	I	Ганевіч С.	<p>Удосконалено зміст лекційних та практично-семінарських завдань з опорою на сучасні орієнтири щодо поведінкових підходів (за новими компетентностями, отриманими внаслідок засвоєння курсу «Balance» – early intervention for children at risk of developing challenging behaviours», Великобританія, 2020-2021).</p> <p>Рекомендовані джерела осучаснено з огляду на появу нового довідника з прикладного аналізу поведінки (АВА, 2022), дослідження наслідків втручання за методом АВА (2021-2022) та ін.</p> <p>Представлено можливості для неформальної освіти з опорою на ґрунтовні вебінари провідних українських фахівців з поведінкового підходу, що передбачає подальше виконання завдань для осмислення засвоєних знань.</p> <p>Здійснено зміни у семінарських завданнях задля: підвищення у здобувачів здатності відшукувати у науковій літературі (за посібником “Behavior Management Models”) необхідні дані, аналізувати й оцінювати їх (тема 2); планування корекційно-розвиткових послуг на основі прямого оцінювання небажаної поведінки та визначення цільової поведінки (теми 3-4), розроблення стратегії втручання у процесі супроводу осіб з РАС (тема 6). Значну увагу приділено аналізу прикладів, представлених у наукових джерелах та оволодінню навичками розроблення схеми альтернативної поведінки (тема 7).</p>
Виробнича (в установах/закладах для дітей раннього та дошкільного віку)	II	Бабич Н.М., к. пед. н., доцент кафедри, відповідальна за практику на кафедрі	<p>Відповідно до оновленого Класифікатора професій уточнено назви посад, на яких перебуває здобувач під час практики.</p> <p>Додано завдання щодо відпрацювання навичок сенсомоторної інтеграції, спрямоване на підвищення адаптивних функцій дітей з РАС (на основі визначених потреб і сформульованих цілей).</p> <p>Додано матеріали до завдання щодо визначення стану сформованості базових сенсомоторних функцій у дітей з РАС.</p>
Виробнича (управлінська)	II	Бабич Н.М., к. пед. н., доцент кафедри, відповідальна за практику на кафедрі	<p>Відповідно до оновленого Класифікатора професій уточнено назви посад, на яких перебуває здобувач під час практики.</p> <p>Уточнена мета практики. Додано матеріали щодо проведення аудиту доступності закладу освіти та розроблення освітнього проекту, спрямованого на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з РАС.</p>

Завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'O. Martynchuk', with a long horizontal flourish at the bottom.

Олена МАРТИНЧУК